

КАРТА
СВІТУ

Анна Гавальда

РОЗРАДА

Р О М А Н

ХАРКІВ
«ФОЛІО»
2015

Він завжди стояв осторонь. Отам, поодаль від огорожі, недосяжний для нас. Із гарячковим поглядом і схрещеними руками. Навіть не схрещеними — зчепленими, сплетеними. Немов він замерзав або всередині йому щось боліло. Немов він обхопив сам себе, щоб не впасти.

Він боявся нас і не дививсь ні на кого. Шукав очима постать одного хлопчика і міцно притискав до грудей паперового пакета.

Там була шоколадна булочка, я добре знав це і щоразу запитував себе: чи не розчавив він її, отак притискаючи...

Атож, мабуть, за це він і тримався: за дзвоник, за дитячу зневагу, за похід до хлібної крамниці, і всі ті жирні цятки на лацкані — немов низка несподіваних медалей.

Несподіваних...

Але... Як я міг знати тоді?

Тоді він лякав мене. Його черевики — із надто гострими носачами, задовгі нігті, надто жовтий вказівний палець, надто червоні уста. А пальто — закоротке й тісне.

Під очима — синці. Дивний голос.

Нарешті він помічав нас, усміхався й опускав руки. Мовчки нахилився, торкався волосся, плечей і обличчя Алексіса, мого приятеля. Мати вже цупко тягла мене за собою, а я зачаровано вдивлявся у його персні на руках.

Він мав персні на кожному пальці. Гарні, коштовні, як у моїх бабусь... Мати налякано відверталася, а я саме цієї миті відпускав її руку.

Алексіс — ні. Він ніколи не пасував. Подавав йому ранець, а другою, вільною, рукою брав і їв свій підобідок, прямуючи до Ринкової площі.

Алексіс із отим чоловіком — позаземною істотою на високих підборах, отим страхопудалом, ярмарковим блазнем, — почувався у більшій безпеці, ніж я, і отримував більше любові.

Принаймні так мені здавалося.

Якось я таки запитав його:

— Скажи... е... це чоловік чи жінка?

— Хто?

— Ну отой... чи та, хто тебе ввечері зустрічає?

Алексіс стенив плечима.

Чоловік, звичайно. Але він називає його своєю нянькою — Ну ну.

І вона, оця нянька, пообіцяла йому, наприклад, золоті камінчики, хочеш — поміняємося за оцю кульку? Або ж... слухай, нянька сьогодні чогось запізнюється... Сподіваюся, не загубила ключі... Знаєш, вона завжди все губить... Іноді каже: коли-небудь і свою голову забуде в перукаря або в якійсь крамниці, а потім регоче, мовляв, на щастя, має ще й ноги!

Та ні, це чоловік, ти ж бачиш.

Що за питання...

Як же його ім'я... Воно якесь незвичайне...

Ім'я — з мюзик-холу, щось із шлейфом оксамиту й тютюну. На кшталт Гігі Ламор чи Джино Керубіні, або Рубіс Долороза, або...

Я вже серджуся, бо не можу пригадати. У літаку, що летить на край світу, я мав би спати, мені треба виспатись. Я випив снодійне, щоб заснути. Я не маю вибору, бо інакше здохну. Я вже так довго не склеплював очей... я...

Я здохну.

Але ніщо не зараджує. Ні пігулки, ні смуток, ані знесилення. На висоті понад десять тисяч метрів, у височезній порожнечі, я намагаюся, мов дурень, роздмухати ще не згаслі жарини спогадів. І що ревніше дмухаю, то дужче мені печуть очі і я менше бачу, ще нижче згинаюся, уже навколішки.

Моя сусідка двічі просила мене вимкнути мою лампочку. Вибачте, мадам, — ні. Ось уже сорок років... Ви розумієте — сорок років? Мені потрібне світло, щоб пригадати ім'я того

старого трансвестита. Геніальне ім'я, яке я, на жаль, забув, бо я теж називав його нянькою — Нуно. І теж обожнявав. Адже у них заведено саме так — обожнювати.

Нуно, що з'явився в їхньому зруйнованому житті якось увечері в лікарні.

Нуно, що годував, напихав, розбещував нас, псував, розраджував, ськав, магнетично гіпнотизував, чарував і розчаровував тисячу разів. Тлумачив лінії на долонях, гадав на картах, пророкував життя султанів, королів, набобів, життя серед амбри й сапфірів, млосної знемоги і витонченого кохання. Нуно, що якось уранці трагічно покинув усе це.

Трагічно, як і мало статися. Трагічно, як і судилося їм. Як і все, що стається з ними.

Але я... Ні, не зараз. Я розповім про це згодом. Бо я не маю сил. Крім того, не маю й бажання. Я не хочу ще раз загубити їх. Хочу трохи побути на спині свого пластикового слона з кухонним ножом, запханим за пов'язку на стегні, з ланцюгами, тюрбаном і всіма прикрасами Альгамбри.

Мені потрібен сон, але й моя лампочка. Я маю потребу в усьому, що розгубив по дорозі. В усьому, що вони дали мені і знову забрали.

А до того ж — занапалили...

Авжеж, саме так і було в їхньому світі. Бо це був їхній закон, їхнє кредо, їхнє життя безвірників. Обожнявати, штовхатися, плакати, танцювати всю ніч і цілуватися.

Усе.

Не повинно було нічого лишитися. Нічого. Ніколи. Ніц. Вуста гіркот скривлені, зморщені, розбиті. Ліжка, попіл, перекошені обличчя, години плачу, роки і роки самотності, але немає спогадів. Надто у них. Спогади — це для інших.

Для мерзлякуватих. Рахівників.

— Ви побачите, мої зайчики, — казав він, — найгарніші свята вранці вже забуті. Найгарніше свято — *під час* свята. Вранці їх уже немає. Ранок — це коли увіпхаєшся у перше метро, а до тебе знову хтось чіпляється...

І вона. Вона повсякчас говорила про смерть. Повсякчас. Щоб кинути тій паскуді виклик, спонукати її щезнути. Бо знала, що тоді мине все, — вона прожила життя, щоб знати

такі речі, — й саме тому годилося горнутись одне до одного, кохатися, пити, кусатися, тішитись і все забувати.

— Хлопці, дайте мені вогню. Підпаліть оце все.

Це її голос, я... й досі чую його.

Дикуни.

* * *

Він не може виключити нічнийок. Ані заплющити очі. Він збожеволіє — ні, він *уже* божеволіє. Він знає про це. Помітив це в пільмі ілюмінатора і...

— Месьє, з вами все гаразд? — торкнулася його плеча стюардеса.

«Чому ви покинули мене?»

— Вам недобре?

Хотів відповісти їй, що все гаразд, дякую, але не зміг: він плакав.

Нарешті.

ЧАСТИНА I

Розділ I

Початок зими. Суботній ранок. Аеропорт Париж—Шарль де Голль, термінал 2Е.

Матове сонце, сморід вихлопів, незмірна втома.

— Ви без валізи? — запитав мене шофер таксі, торкнувшись рукою багажника.

— Так.

— Або вона добре захована!

Він сміється, а я обернувся:

— Ой, ні... Килим... Я забув...

— Тож ідіть! Я зачекаю вас!

— Ні. Гаразд. Я вже не маю сил... я...

Шофер уже не сміється.

— Слухайте, та не лишите ж ви його?

— Заберу іншим разом... Післязавтра мені однаково треба приїхати ще раз. Я вже майже живу там... Ні... Ідьмо, мені байдуже. Не хочу тепер я вертати.

«Гей, ти, тук-тук, Господи, таж я добудусь аж до тебе на... коні!

Авжеж, йє-йє, на коні!

Гей, ти, тук-тук, Господи, таж я добудусь аж до тебе на... велосипеді!

Авжеж, йє-йє, на велосипеді!»

Ця пісенька плавно свінгує в «Пежо-407» № 3786, що належить Клоді А'Бґуані. (Його ліцензія висить на спинці сидіння.)

«Гей, ти, тук-тук, Господи, таж я добудусь аж до тебе на... монгольф'єрі!

Авжеж, йє-йє, на монгольф'єрі!»

Він запитує мене, дивлячись у дзеркальце:

— Вам принаймні не заважають ці чортові пісні?